

DATOS IDENTIFICATIVOS

Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamiento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta

Materia	Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta			
Código	O05G110V01402			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descriidores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Sepúlveda Gradín, Juan Vicente			
Profesorado	Iglesias Sarmiento, Valentín Sepúlveda Gradín, Juan Vicente			
Correo-e	sepulveda@edu.xunta.es			
Web				
Descripción xeral	<p>Esta materia ten a finalidade de familiarizar ao profesor de Maxisterio con aquelas anomalías e trastornos da conducta que poidan aparecer na época escolar impedindo un normal desenrollo físico, psíquico, e intelectual, polo que, o mestre ha de adequerir os coñecementos pertinentes para minimizar os efectos negativos de estas anomalías.</p> <p>Identificar os distintos tipos de trastornos da infancia, a súas causas e as formas de intervención.</p> <p>Ha de mostrar ao mestre os conceptos e fundamentos teóricos básicos das características diferenciais da psicología infantil e os aspectos metodológicos específicos para o coñecemento e intervención nas conductas problemáticas da infancia que poidan interferir de xeito significativo no desenrollo perosoal, social, escolar e familiar do neno nas súas deficientes manifestaciones (déficit de inteligencia, déficit de atención, hiperactividade, conducta disocial, ansiedade, trastornos afectivos, do sono, da eliminación)</p>			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudiantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demás. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvimentos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construcción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagógicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de país e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes

A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B14	Compromiso ético
B16	Adaptación a novas situacións
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar aos docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensions. Deseñar eA3 regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudiantes, á igualdade de xénero, equidade e ao respecto aos dereitos humanos cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva. Capacidad de organización e planificación Comunicación oral e escrita	A2 B2 B3
Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia no aula e fóra dela eA4 abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistemáticamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles. Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia	A5 B6 B7
Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura A8 e as bases e desenvolvemento que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe A9 e de construcción da personalidade na primeira infancia . Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagógicos e sociais ao longo da vida. Habilidades nas relacións interpersonales. Compromiso ético	A10 B1 B2 B3 A11 B6 B11 B14
Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias. Adaptación a novas situacións	A1 A3 B1 B3 A5 B7 A10 B8 B9 B16
(*)	A12 B21

Contidos

Tema	
Conduta e aprendizaxe.	Condicionamento clásico. Condicionamento operante. Aprendizaxe cognitivo-social.
Técnicas de intervención nos trastornos do comportamento.	Técnicas baseadas no condicionamento clásico, no condicionamento operante e na teoría da aprendizaxe social. Técnicas cognitivas e de autocontrol.
Os trastornos do comportamento.	Conceptualización. Clasificación. Epidemiología. Factores de risco e protectores. O papel da familia e a escola na abordaxe dos problemas do comportamento. Modelo de intervención.
Trastornos leves da personalidade e do estado de ánimo.	Sentimentos de inferioridade. Timidez. Baixa tolerancia á frustración. Celotipias. Agresividade. Depresión. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos da conducta	Trastorno por déficit de atención con hiperactividade. Trastorno de conducta. Negativismo desafiante. Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Hábitos nerviosos.	Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos da fala.	Tartamudez. Mutismo selectivo. Dislalias. Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.

Trastornos por ansiedad	Fobias. Angustia por separación. Trastorno por evitación. Ansiedad excesiva. Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos da inxesta e a eliminación	Pica. Enuresis. Encopresis. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos do desenvolvemento	Los trastornos del espectro autista. Identificación. Prevención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Traballos de aula	24	24	48
Sesión maxistral	22.5	73.5	96
Probas de resposta curta	1	0	1
Traballos e proxectos	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descripción
Actividades introductorias	Explicación do programa da materia , os núcleos de contido, as competencias que se esperan que sexan alcanzadas, o sistema de traballo e de avaliación da materia.
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor nas sesións de pequeno e mediano grupo. Ao finalizar o grupo que o realizou explicará o seu traballo ao resto dos grupos. A elaboración dos traballos sera supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente no aula como en titoria. Nos medianos grupos os alumnos realizarán un programa de intervención sobre algúns dos trastornos obxecto de estudio. Nos pequenos grupos realizaranse actividades de reflexión sobre distintas cuestiós da asignatura.
Sesión maxistral	Explicación de contidos teóricos. Nestas sesións, o profesor expilará os contidos da materia e os alumnos poden intervir propoñendo a suas dudas e opinions.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Traballos de aula	Os alumnos disporán de titorias individualizadas. Tamén disporán de titorías en pequenos grupos.
Probas	
Traballos e proxectos	Os alumnos disporán de titorias individualizadas. Tamén disporán de titorías en pequenos grupos.
Probas de resposta curta	Os alumnos disporán de titorias individualizadas. Tamén disporán de titorías en pequenos grupos.

Avaliación

	Descripción	Cualificación
Traballos de aula	Os alumnos presentarán informes escritos das actividades realizadas nos pequenos grupos.	10 da nota final.
Probas de respuesta curta	As probas de avaliação consistirán en responder por escrito a preguntas de respuesta curta sobre os contidos do programa da asignatura	50 da nota final
Traballos e proxectos	Os alumnos elaborarán dous programas de intervención sobre aqueles trastornos que elixan. Presentarán informes por escrito que serán expostos na aula na data sinalada polo profesor	40 da nota final

Outros comentarios sobre a Avaliación

Tanto para asistentes como para non asistentes: Para aprobar a asignatura é preciso acadar o 50% da puntuación en cada unha das partes avaliadas.

Criterios de avaliação para NON asistentes: Os alumnos para ser considerados non asistentes o comunicarán por escrito ao profesor durante o mes de xaneiro; de non ser así serán considerados asistentes.

Con independencia da súa asistencia ou non ás clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliação

Exame: Ata o 50% da nota final. Tipo de exame igual ao dos asistentes.

Traballos e proxectos: Ata o 50% da nota final. Os alumnos terán que elaborar programas de intervención sobre dous

trastornos do comportamento. As instruccións e o seguemento serán realizados nas horas de titoría, sendo obrigatoria a asistencia do alumno a un mínimo de tres sesións. A non asistencia suporá o suspenso nesa parte. Os programas serán defendidos oralmente polo alumno ao final do curso, no día e hora que o profesor sinale.

As competencias non adquiridas na primeira edición das actas (mes de Maio), serán de novo avaliadas no mes de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

López Ibor, J. **Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales**, Masson,
Caballo, V. **Manual de psicología clínica , infantil y adolescente, trastornos específicos**, Masson,
Gutierrez, J. **Planificación terapéutica de los trastornos psiquiátricos del niño y del adolescente.**, S.B.,
Millon, **Trastornos de la personalidad. Mas alla del DSM-IV**, Masson,
Quintero.F., **Trastorno por déficit de atención e hiperactividad TDAH a lo largo de la vida.**, Masson,
CIE-10,

Bibliografía Básica

Buendía, J. (2004). *Psicopatología en niños y Adolescentes. Desarrollos Actuales*. Madrid: Pirámide.

Jiménez, M. (1997). *Psicopatología infantil*. Málaga: Aljibe.

Rodríguez Sacristán, S. (2002). *Psicopatología Infantil Básica*. Madrid: Pirámide.

Bibliografía Complementaria

Ajuriaguerra. (1976). *Manual de Psiquiatría Infantil*. Barcelona: Ed.Toray-Masson.

Ayuso Gutiérrez, J. Luis. (1992). *Manual de Psiquiatría*. Madrid: Ed. Interamericana.

Beck, Aaron. (1998). *Terapia cognitiva de los trastornos*. Barcelona: Paidos Ibérica,

Belloch e outros . (1999). *Psicopatología. Vol. I y II*. Ed. McGraw Hill.

Buceta, J. M. e Bruno, A. M. (1996). *Tratamiento Psicológico de Hábitos y Enfermedades Mentales*. Madrid: Pirámide.

Caballo, Vicente. (1993). *Manual de Técnicas de Terapia y Modificación de Conducta*. Ed. Siglo XXI.

Caballo, V.E. e Simon, M.A. (2005). *Manual de Psicología Clínica infantil y del adolescente*. Madrid: Pirámide.

Caso, I. (1997). *Manual de Psicoterapias Cognitivas*. Barcelona: Paidós.

CIE - 10 (1992). (*Diccionario (Clasificación Internacional de Enfermedades) Trastornos Mentales y del Comportamiento*). Madrid: Ed. Meditor.

DSM-IV. (1993). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, APA.

Giménez-Dasi, M. y Mariscal, S. (2008). *Psicología del Desarrollo. Desde el nacimiento a la primera infancia*. Madrid: McGraw Hill

González, R.(2003). *Psicopatología del niño y del adolescente*. Mdrid: Pirámide,

Gradillas, V. (1995). *Psicopatología Descriptiva*. Madrd: Eudema.

Gutierrez, J.R. y Rey F. (2000). *Planificación terapéutica de los trastornos psiquiátricos del niño y del adolescente*. Madrid: Smitkline-Beecham.

Harvery, F. (1976). *Trastornos de la conducta en el niño*. México: Ed. Manual Moderno.

Labrador, J. et al. (2004). *Manual de Técnicas de Modificación y Terapia de Conducta*. Madrid: Pirámide.

Lemos, S. (2000). *Psicopatología General*. Madrid: Editorial Síntesis.

Luciano, M. C. (1996). *Manual de Psicología Clínica Infantil. Infancia y Adolescencia*. Valencia: Promolibro.

Marcelli, D. e Ajuriaguerra, J. *Manual de Psicopatología del Niño*.

Mardomingo, M.J. (2002). *Psiquiatría para Padres y Educadores*. Madrid. Narcea.

Martínez Roca. Editorial. *Serie de temas monográficos de trastornos de conducta*

Mayor J. (1986). *Manual de Modificación de Conducta*. Ed. Alhambra..

- Mazet. (1995). *Psicopatología del niño y del Adolescente*. Barcelona: Médica y Técnica,
- Méndez, F.X. e Maciá, D. (2002). *Modificación de conducta con niños y adolescentes. Libro de Casos*. Madrid: Pirámide.
- Midenet. (1994). *Manual Práctico de Psicopatología Infantil*. Barcelona: Toray-Masson,
- Monedero, Carmelo. (1978). *Psicopatología General*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Ortega-Monasterio. (1993). *Lecciones de Psicología Médica*. Barcelona: PPV.
- Pérez Álvarez, M. e outros. (2003). *Guía de Tratamientos Psicológicos Eficaces* Tomo III. Infancia y Adolescencia. Madrid: Pirámide.
- Pérez, M. (1995). *Nuevas perspectivas en psicología del desarrollo*. Madrid: Alianza.
- Rodríguez, A. (1997). *Rehabilitación Psicosocial de Personas con Trastornos Mentales Crónicos*. Madrid: Pirámide.
- Thomas Olladik. (1991). *Psicopatología Infantil*. Barcelona: Martínez Roca.
- Triñanes, M.V. y Gallardo, J.A. (coord.) (2004). *Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares*. Madrid: Pirámide.
- Vallejo Nagera. (1985). *Introducción a la Psiquiatría*. Ed. Científico Médica.
- Vallejo Pareja, M.A. (1998). *Manual de Terapia de Conducta. Vol I y II*. Madrid: Dykinson.
- Vallejo Ruiloba , J. (1999). *Introducción a la Psicopatología y Psiquiatría*. Barcelona: Masson - Salvat.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Necesidades educativas especiais asociadas á discapacidade intelectual/O05G110V01903

Prevención e tratamiento das dificultades na aprendizaxe da lectura, escritura e cálculo/O05G110V01904

Prevención e tratamiento das dificultades na aprendizaxe da lingua oral/O05G110V01905

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304

Psicoloxía: Prevención e tratamiento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

Outros comentarios

Esta materia ten continuidade na mención de educación especial do grado de educación infantil

---